

България

Хазартният бизнес в България е сравнително млад. Причината за това е следвоенния политически режим след завършване на Втората Световна война, когато България влиза в социалистическия лагер, проповядва комунистическите идеи и често е наричана “шестнадесета република”.

Първият нормативен акт, регламентиращ организирането и провеждането на игри в страната е издаден през 1892 г. с приемането на Закона за “Задълженията и договорите”¹. През това време страната (територията и тогава е два пъти и половина по-малка от днешна България) се намира във васална зависимост от Османската империя. Но минават само четири години и през 1896 г., хазартните игри в страната отново са забранени.

През 1908 г. България става независима. На политическата карта на света се появява Българското царство. Страната първо участва в Балканската война, след успеха в която придобива нови географски граници, достигнали до наши дни, а след това сменя политическия курс на страната – на власт идва фашиско правителство, задържало се на власт до самият край на Втората Световна война, което продължава да прилага по отношение на хазартния бизнес забранителни мерки за регулиране. През това време хазартният бизнес успява още веднъж да възкръсне от небитието, и пак да се върне там. Благоприятна почва за него започва да се сформира през 1920 години. През 1923 г. в страната дори е приет закон “за хазартните игри”², но само след пет години, през 1928 година хазартният бизнес отново е забранен за дълго време. При това, независимо от действащите забранителни закони, хазартните игри, като явление не изчезват. Да, няма казина и специални клубове за игри, но на много места, в кафенета, ресторанти или в частни квартири може да се играе, и разбира се, далеч не само “от интерес”.

¹ Хазартните игри в България. София: Информация на работна група към КХ, 1993 г.

² Закон за данък и такса на хазартните и за развлечения игри, 1923

Дълго време в страната от хазартните развлечения съществува само държавната лотария. Тя преживява Втората Световна война, но през 1950 година тиражите се прекратяват и лотарията е закрыта. По него време страната твърдо тръгва по пътя на социализма – на 15 септември 1946 година е провъзгласена Народна Република България. В страните, проповядващи социализъм по онова време, няма място за хазартен бизнес. Минава съвсем малко време, и необходимостта от допълнителни бюджетни постъпления кара властите на страната да признаят грешката си и от началото на 1957 година започва дейността си Спортният тотализатор, а след още една година се подновява и държавната лотария.

Властите много строго се отнасят към хазартната дейност. Обаче, независимо от това, в края на 1970-те години, те изневеряват на социалистическите принципи и, най-накрая, започват да мислят за насъщните дела: за развитието на намиращия се в упадък туристически отрасъл, и, разбира се, за търсенето на нови източници за получаване на допълнителни приходи в бюджета.

Така за пръв път се появява предложение за легализация на хазартния бизнес. Въпросът за откриване на първия игрален дом в България е разгорещено обсъждан в българското политбюро. В крайна сметка положителното решение все пак е прието и през април 1979 година в София е открито първото казино. За негово местоположение е избран Vitosha Hotel. Инвеститори на първото игрално заведение и негови управители са ливански бизнесмени.

След като легализират дейността по организирането и провеждането на хазартни игри и залагания, властите веднага правят всичко, за да предпазят верноподаниците си от “капиталистическата зараза”, чужда на строителите на комунизма. В първите игрални заведения се допускат само граждани на страните, не влизащи в социалистическия блок. Може да се играе единствено със западна, “твърда” валута.

През 1982 година Наказателният Кодекс от 1968 година е допълнен с член 327, където намира своето място и наказание за незаконна дейност при организиране и провеждане на хазартни игри, залагания и лотарии.

1980-те години стават за хазартния бизнес на България фундамент за неговото бъдещо развитие. Към 1989 година в страната вече работят 7 казина (в София – “Родина”, “Шератон” и “София”, във Варна – “Шипка”, “Варна” и “Черно море”, и още едно казино в Пловдив). Освен това 2 игрални зали предстои да се открият всеки момент в София (“Европа” и “Плиска”) и още 2 в по-малките градове Боровец и Сандански³. Също така може да се срещнат зали с автомати за игра, игрални автомати с парични печалби, разположени в ресторанти и кафенета. Постепенно стават популярни предметните лотарии. При това специално законодателство, регламентиращо дейността за организиране и провеждане на хазартни игри все още няма.

В края на 1989 година в страната започват големи промени. България се отказва от социалистическия път на развитие и тръгва по нов, демократичен път. На 15 ноември 1990 година страната сменя името си и се нарича Република България. Резкият преход от планова към пазарна икономика провокира бурния ръст на хазартния бизнес, но отсъствието на правова основа за неговото провеждане, води до негативни последствия: страната бързо се наводнява от полунелегални игрални заведения с ниско качество на услугите.

Това положение на нещата кара представляващото бизнеса съсловие и властта да се обединят и да започнат да работят съвместно върху определянето на правилата за регулиране на игралната дейност. През 1991 година в страната е приет Закон “За данък върху оборота и акцизите”, в който се определят ставките за данъчното облагане на доходите от хазартна дейност. Така за казината, залите с игрални автомати те са определени в размер 60% от общата печалба, а за лотариите, томболите и другите залагания – 50%. Също така през 1994 година в Закона са направени

³ Хазартните игри в България. София: Информация на работна група към КХ, 1993 г.

промени, отнасящи се до определяне нормите на отговорност при осъществяване на игрална дейност без специални разрешения⁴. Така, съгласно законодателството на България, за провеждане на незаконна дейност, а също и за неплащане на данъци (акцизи) от дейността трябва да се плати глоба от 300 000 лева. Освен това през 1993 година излизат и новите правила за получаване разрешение за упражняване на хазартна дейност и се определят лицензионните такси за издаване на разрешения.

На всички участници в хазартния пазар се дава половин година за това, да си извадят ново разрешение. През същата година министерството на финансите за пръв път създава специален отдел, призван да издава разрешения за упражняване на хазартен бизнес и да следи за плащането на данъци – Комисията по хазартни игри.

Пет години игралния бизнес се развива в съответствие с тези документи. Обаче през 1998 година управляващите в България, разбирайки, че с подзаконови актове не е възможно дейността да се регулира в необходимата степен, решават да създадат отраслеви закон, регламентиращ хазартната дейност в България. Като резултат на 4 юли 1999 година в България е приет Закон “За хазартните игри” (За хазарта), посветен на урегулирането на хазартния бизнес, който действа и до днес⁵. Законът първоначално е написан с много пропуски и грешки, в резултат на което към момента на написване на книгата той е променян вече 12 пъти, и в близко време предстои да бъдат направени поредните промени в него.

Съгласно закона да се занимаваш с хазартен бизнес можеш само със специално разрешение (лицензия), издадена от Държавната комисия по хазартни игри (Държавна комисия по хазарта), създадена към Министерството на финансите. За да се получи такова разрешение, е необходимо кандидатът да отговаря на редица изисквания, основната цел на които е да не се допуснат в този бизнес криминално проявени и

⁴ ПМС N 99 от 26.05.1993 г. за приемане на Наредба за реда и условията за издаване на разрешения за организиране на хазартни игри

⁵ Закон за хазарта, 04.06.1999

нечистоплътни предприемачи, преследващи моментална печалба. Специалното разрешение се издава за 5 – 10 годишен срок за всяко игрално заведение, в зависимост от желанието на фирмата - организатор на хазартните игри и членовете на Комисията⁶. В разрешението се посочва не само местоположението на игралното заведение, но и количеството игрално оборудване в него. За да се добави или смене от отчет определено игрално оборудване е необходимо също така да се получи разрешение от Комисията. Също така съществува специално разрешение (лицензия) за производителите на игрално оборудване. То е необходимо за онези фирми, които имат намерение да произвеждат или продават игрални автомати на територията на България. Срокът на действие на това разрешение е 5 години.

В закона ясно е определен списъкът от лица, на които е забранено да се занимават както непосредствено с хазартен бизнес, така и със съпътстващите го видове дейности (производство и продажба на игрално оборудване и др.п.)

. Така например да организират казино могат само юридически лица, при това регистрирани в България, както и в страна членка на ЕС, а с оперирането на игрални автомати с парични печалби в игрални зали могат да се занимават и индивидуални предприемачи. Освен това разрешението за дейност по организирането и провеждането на хазартни игри няма да могат да получат фирми, собственици, управители, членове на съвета на директорите, които са били:

- осъждани за криминални престъпления (освен случаите на реабилитация);
- обявени във фалит;
- признати от съда за виновни за нарушаване на данъчното законодателство, или които са били свързани с нелегален хазартен бизнес и т.н.

⁶ В случай, че сумата на инвестициите от страна на фирмата предоставя повече от 500.000 лева в икономиката на България, Комисията издава разрешение за 10 години.

По този начин, законът изключва от хазартния бизнес не само криминалните елементи, но и неуспелите предприемачи, банкрутиралите, като с това подчертава изключителната значимост и отговорност в тази сфера на дейност – неудачниците нямат място тук.

Изискванията към кандидатите се различават в зависимост от вида на хазартния бизнес, с който кандидатът иска да се занимава, а също и в зависимост непосредствено от самия кандидат. Например, за да получи разрешение за отваряне на казино, фирмата – кандидат трябва да разполага с уставен капитал от минимум 500 000 лева. Що се отнася непосредствено до самите кандидати, то тук специални изисквания се предявяват към държавата и чуждестранните компании. На държавата се разрешава да се занимава с хазартен бизнес само при условие, че доходите от тази дейност ще отиват за развитие на спорта, образованието, здравеопазването, културата или за социалната сфера. Освен това, държавата има право да участва в игралната дейност само като организатор на лотарии, тото и лото. С тези видове игрална дейност от страна на държавата могат да се занимават само министерството на финансите и министерството за младежта и спорта.

Наличието на особени изисквания към чуждестранните компании е обусловено от стремежа от една страна – да се защити националния бизнес, а от друга – от спецификата на самия бизнес, неговата особена привлекателност, която може, по мнението на българските власти, да се обложи с допълнителни “повинности”. Такава “повинност” в частност е необходимостта чуждестранната компания да построи или придобие в България хотел, категория не по-малко от “4 ****”, в който да се намира казиното; или задължението да се инвестира в икономиката на страната (не в индустрията на игрите), една година преди получаване на разрешението за упражняване на хазартен бизнес, не по-малко от 10 000 000 щатски долара и да създаде минимум 500 работни места. Горезложените изисквания не се отнасят за юридически лица, които са регистрирани в Европейския Съюз, а

също така в друга страна – членка на Европейското икономическо пространство.

Законът предвижда създаването на специален държавен орган, който да осъществява контрол върху индустрията на игрите, да регулира различните аспекти от дейността. Такъв орган се явява Държавната комисия по хазарта. Комисията влиза в състава на министерството на финансите на България. Тя е в състав председател и 4-ма членове, назначавани от министъра на финансите. Към членовете на комисията има редица изисквания, пред вид това да се определят хора с безупречна репутация, висока нравственост, доказали своята професионална пригодност за такава отговорна работа. Всички членове на комисията трябва да са български граждани, да имат висше образование, да притежават високи професионални и морални качества, да са неосъждани за умишлени престъпления. Не по-малко от трима членове трябва да имат юридическо образование и стаж по юридическата специалност не по-малко от 5 години. Особено изискване е да нямат преки или косвени интереси в хазартния бизнес.

Комисията решава всички въпроси, отнасящи се до издаване, анулиране, спиране на разрешенията за упражняване на хазартен бизнес. Тя приема актове, детайлизиращи законовите положения в хазартния бизнес, осъществява контрол върху дейността на фирмите, занимаващи се с игрален бизнес, провежда специализирани проверки, разследвания. Освен това Комисията има правомощия за налагане санкции за нарушаване на законодателството в хазартния бизнес⁷. Освен всичко това, комисията контролира постъпленията от съответните данъци и такси.

Осъзнавайки спецификата на тази дейност, нейната потенциална опасност, българските законодатели са въвели общо правило, според което е забранено игралните заведения да се помещават в сгради и на прилежащи територии, които се явяват държавна или общинска собственост, в обекти, собственост на министерството на отбраната, министерството на вътрешните

⁷ Правонарушенията в тази сфера и размера на глобите са подробно описани в закона «За хазартните игри»

работи, в образователни и медицински учреждения, в частни сгради без нотариално заверено съгласие от всички собственици на тези сгради, а също така извън самите игрални заведения.

Специални правила за местоположение се предвиждат за игралните зали и казината. За тях е забранено не само да се намират в гореизброените обекти, но те трябва да отстоят от тези обекти на разстояние не по-малко от 300 метра от образователни сгради и общежития, освен в случаите, когато игралните заведения се намират в хотел, категория “3***”, “4****” и “5*****”. И нещо повече, всеки момент от Комисията, съвместно с министерството за регионално развитие и урбанизацията, могат да бъдат определени допълнителни изисквания. Освен това игралната зала трябва да е изолирана от друг вид хазартни игри, и трябва да съответства на санитарно-хигиенните норми.

За игралните зали и казината се определят изисквания за необходимия минимум от брой игрални съоръжения. Тези лимити зависят от броя на жителите на населеното място, в което се разполага игралното заведение. Така в градове с население над 50.000 жители, в игралната зала може да се разположат 20 игрални автомата. В други населени места – в заведението трябва да се поставят не по-малко от 10 игрални автомата. При това минималната площ за поставяне на един автомат е 2 кв.м. Що се отнася до казината, то там трябва да има не по-малко от 5 игрални маси, 2 от които задължително трябва да са за игра на рулетка, и освен това трябва да се поставят не по-малко от 10 игрални автомата. Такова лимитиране, по мнението на българските законодатели, има за цел да предпази хазартния бизнес от разпространението на дребни, трудно контролируеми игрални заведения. За игралните зали за игра на бинго и кено е необходимо да осигурят не по-малко от 200 седящи места за участниците в игрите. Освен това е забранено те да бъдат откривани в населени места с по-малко от 50.000 жители. Бинго залите и тези за игра на кено трябва да се намират на не по-малко от 300 метра от образователни учреждения, а другите видове игрални

заведения (казина и зали с игрални автомати) на отстояние 300 метра от образователни, социални и религиозни учреждения.

Законът определя и реда на използване на игралните автомати. Задължителният технологично заложен среден процент на паричната печалба от игралния автомат е 80%. Игралните автомати могат да бъдат свързани помежду си в системата джак пот. При това върху натрупаната част от печалбата по системата джак пот може да се използва до 5% от задължителния технологично заложен среден процент на паричната печалба на игралния автомат. Правилата за тестване на игралните автомати определя Министерският Съвет на страната въз основа на препоръки от страна на Държавната агенция по стандартизация и метрология, а също така и на Комисията по хазартните игри.

Подробно е регламентирана непосредствената дейност на организаторите на игрите. По такъв начин, законът ясно определя това, с помощта на което могат да се провеждат игри в казино: рулетка, карти, зарове и игрални автомати. За всички организатори на хазартни игри важи правилото, според което залозите в игрите и изплащанията на печалбите могат да се извършват само в национална валута, изключение прави казиното, където с разрешение на Комисията може да се използва валута на други страни. В игралните заведения е забранено предоставянето на кредити на клиенти. Законодателството забранява директната реклама на хазартни игри в средствата за масова информация.

Правилата за допускане в игралните заведения на определена категория лица също така се регулира законодателно в зависимост от вида на игралните заведения. Всички игрални заведения забраняват допускането на лица, не достигнали пълнолетие (18 години). За казиното съществуват и други органичения. Така например, забранено е да се допускат лица в униформа (освен по служба), лица, в състояние на алкохолно и (или) наркотично опиянение; лица, без документи в себе си, позволяващи да ги идентифицират. Последната забрана е във връзка със задължителната регистрация на всички

клиенти на казината. Забранено е да се внася в игралните заведения оръжие (освен лицата, изпълняващи служебните си задължения). Законът дава определени права за ограничаване достъпа на едни или други играчи на управата на игралните домове. По решение на управата лице, нарушаващо вътрешните правила на игралното заведение, или представляващо каквато и да било заплаха за заведението (например, материална – професионални играчи), може да не бъде допуснато да играе и да бъде задължено да напусне игралния дом.

Специална забрана за участие в игри съществува за лица, които имат непосредствено отношение към игралния бизнес: членовете на съвета на

директорите на компанията – организатор на игрите, собствениците на казиното, управители, сътрудници на игралното заведение, а също така съпрузите и роднините им.

Бизнесът по време на приемането на закона силно се разви. Големи инвестиции се влагат в производството на игрални автомати с парична печалба. В сферата на хазартните развлечения работят около 7000 души.

Данъците и лицензионните такси са регламентирани в отделни закони: “Тарифа за таксите събирани по закона за хазарта” и “Наредба за необходимите документи за издаване на разрешения по Закона за хазарта, ДВ, бр. 54” от 31 май 2002 година. На територията на България действат също така и други нормативно-правни актове в сферата на хазартния бизнес: “Наредба за правилата, начините,

техническите способности и изискванията за измерване на отстоянието на игрална зала и казино от основно или средно училище или казарма по закона за хазарта”, “Правилник за устройството и дейността на агенцията за надзор върху застраховането и хазарта, приет с ПМС № 39” от 15 февруари 2001 година и други.

Освен тези подзаконовни актове Комисията издава свои собствени инструкции за организаторите на хазартни игри. Така например, тези, които са решили да откриват казино в България, трябва да са запознати със следните документи: Общи задължителни игрални условия и правила за организиране и провеждане на хазартни игри в игрално казино; Общи задължителни изисквания за игрални казина по отношение на вида на помещенията или сградата, минималната площ, разпределението на помещенията и необходимото техническо оборудване за контрол; Задължителни правила за организиране на работата и финансовия контрол за хазартни игри в игрално казино и Образци за счетоводна отчетност при провеждане на хазартни игри в игрално казино.

Подобни документи са приети и за другите видове игрална дейност, разрешена на територията на България (зали с игрални автомати, бинго, тото, лото).

За да се започне дейност в хазартния бизнес е необходимо първоначално да се получи разрешение за започване. За разглеждане на документите е необходимо да се внесат в държавната хазна: 25 000 лв. за откриване на казино и 5 000 лева за откриване на зала за игри. За издаване на разрешението, в случай на положителен резултат от разглеждането на заявлението също е необходимо да се плати:

Наименование на заведението за игри	Размер на таксата в лева
Казино	15.000
Игрална зала с не повече от 10 игрални автомата	3.000
Игрална зала с от 10 до 20 игрални автомата	5.000
Игрална зала с над 20 игрални автомата	10.000

Производителите на игрално оборудване също трябва да получат разрешение за внос на игрална техника на територията на България. Митото (таксата) за издаване на разрешението за производство е 10 000 лв. Освен таксата всеки организатор на хазартни игри плаща данък (акциз) за хазартен бизнес⁸. Размерът на данъците е следният: игрална маса за игра на рулетка – 18 000 лева; игрална маса за други игри – 3 000 лева, томбола, игри с използване различни средства за връзка – 12 %; залагания, тото, лото – 10 %. Организаторите на хазартни игри плащат данъка (акциза) предварително – в началото на тримесечието – до 1 януари, 1 април, 1 юли, 1 октомври.

През декември 2006 г. властите в страната и Комисията обсъждат нови поправки в действащия закон. Предвижда се да се разреши на територията на България хазартната дейност онлайн, годишният оборот на която представлява повече от 200 млн лева, по ясно да се разграничи хазартният бизнес от развлекателния и много други. Властите на страната преди влизането в ЕС разбират, че законодателното регулиране на игралната дейност в България трябва да е “на ниво”, като минимум, в духа на изискванията на Директиви № 3 на Европейския Съюз по отношение на мерките за пране на финансови средства, придобити по престъпен начин.

Днес в България има 15 казина. Най-големите от тях Viva Casino Sofia, Nemus Casino и Casino Princess се намират в София. Останалите игрални домове се намират във Варна, Бургас, Пловдив, Албена и т.н. Всички казина се намират в хотели и се управляват основно от български или турски мениджмънт. На 1 януари 2008 година в страната работят 1 118 игрални зали и 41 бинго зали, а също така в експлуатация са 13 000 игрални автомата. С хазартен бизнес в страната се занимават 1230 компании и индивидуални предприемачи.

С всяка изминала година се увеличават постъпленията от хазартния бизнес в държавната хазна. През 2006 година в бюджета са постъпили 4 105 хил. лева от данъци и такси, малко по-малко от 2005 година (4 891 хил. лева).

⁸ Закон «За корпоративното подоходно облагане», 22.12.2006

През 2006 година в страната са открити 4 нови казина и 195 игрални зали. Най-много игрални заведения има в София. Следват Варна, Бургас, Велико Търново и Пловдив.

Системата за правно регулиране на хазартния бизнес, създадена от българските законодатели към ден днешен се явява основа за стройно и постъпателно развитие на хазартния бизнес в страната. При това българските закондатели постоянно следят пулса му и ежегодно подобряват собственото си законодателство.

Ковтун Евгени

Е завършил Московския Държавен Университет за далекопътни съобщения /МГУ ПС/ и Руската Държавна Данъчна Академия /РДДА/. Известен публицист в областта на правното регулиране на хазартния бизнес, автор и съавтор на много книги, посветени на историята на хазарта и неговото законодателно регулиране. Последните му книги: “Хазартният бизнес в Русия: законодателно регулиране”, “Правно регулиране на хазартния бизнес в чужбина” /съвместно със Сергей Ковальов/ и “Правно регулиране на хазартния бизнес в Украйна и в съседни държави” /на руски и украински език/, са получили признание не само в Руската Федерация, Украйна и Беларус, но и в някои страни зад граница.

Статиите на Евгени Ковтун за правното регулиране на хазартния бизнес са преведени на много световни езици, включително на английски, испански, френски, български, полски, румънски, украински, арменски, грузински, естонски, латишки и литовски и са публикувани в различни средства за масова информация.

Да пишете на Евгени Ковтун можете на следния адрес:
bushardo@mail.ru.